

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประเภทเลือกตอบ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามสภาพภาพของผู้ตอบประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน จำนวน 3 ข้อ ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร จำนวน 3 ข้อ ด้านการนำองค์กร จำนวน 4 ข้อ ด้านการปฏิบัติการ จำนวน 7 ข้อ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล จำนวน 6 ข้อ ด้านการปรับปรุงพัฒนา จำนวน 3 ข้อ และด้านการประสานงาน จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้ง 2 ส่วน มาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ (%)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม นักวิชาการ จำนวน 8 คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา มีขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้ สร้างแผนภูมิระดมสมอง สร้างแผนภูมิหัวเรื่องสัมพันธ์ และสร้างแผนภูมิโครงข่ายเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เมื่อพิจารณารายด้านโดยสรุปพบว่า

1.1 ด้านการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม รองลงมาคือมีการจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันกำหนดหรือประชุมเพื่อรับทราบกลยุทธ์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดให้ชัดเจน

1.2 ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนได้ดำเนินการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมบุคลากรทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้เป็นทีมงานที่มีความเข้มแข็ง และรู้เท่าทันเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอยู่เสมอ

1.3 ด้านการนำองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนได้ดำเนินการใช้หลักความเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่เสมอ การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารในการทำกิจกรรมต่างๆอย่างเป็นระบบ สร้างสรรค์ และการสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญ กำลังใจให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนได้มีความสุขในการทำงานร่วมกัน

1.4 ด้านการปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนได้ดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยครูทุกคน และมีการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.5 ด้านการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนมีการมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบและตรวจสอบได้

1.6 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาจนบรรลุผลสำเร็จ

1.7 ด้านการประสานงาน ผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนมีการประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน โดยใช้เทคนิคการสื่อสารหลายรูปแบบตามความเหมาะสม และสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเครือข่ายเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายให้ประสบผลสำเร็จ

2. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน โดยสรุปพบว่า ด้านการวางแผน พบว่าโรงเรียนไม่มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับบริบททั้งภายในและภายนอก เพื่อนำมาจัดทำแผนปฏิบัติงาน กำหนดแผนงานหรือ โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างจริงจัง ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร พบว่า

โรงเรียนขาดการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้เป็นทีมงานที่มีความเข้มแข็ง มีความรู้เท่าทัน เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอยู่เสมอ ในด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ขยายโอกาสอย่างเหมาะสม ด้านการนำองค์กร พบว่าโรงเรียนขาดการนำข้อมูลนักเรียนมากำหนด เป็นนโยบายในการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน ด้านการปฏิบัติการ พบว่า โรงเรียนขาดทีมงานที่ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว เครือข่ายผู้ปกครอง ทีมนักเรียน ชุมชนและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีจำนวนที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาเกี่ยวกับระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ด้านการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล พบว่าโรงเรียนขาดการติดตามและ ประเมินผลงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ด้านการปรับปรุงและพัฒนา พบว่า ไม่มีการนำผลตรวจสอบ ติดตามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติงานในระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเสนอต่อที่ประชุมของโรงเรียน ด้านการประสานงาน พบว่าโรงเรียนขาด กระบวนการส่งต่อนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพและปรับปรุง แก้ปัญหาเป็น รายบุคคล

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย 7 ด้าน โดยสรุปพบว่า 1) ด้านการวางแผน ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ได้แก่ วิเคราะห์บริบทสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงาน ดำเนินการคัดกรองนักเรียน จัดประชุม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายและตัวชี้วัดให้ชัดเจน กำหนดแผน/โครงการและ กิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในโรงเรียน ทั้งนี้ การวางแผนควรคำนึงถึงความต้องการของนักเรียน ครู ผู้ปกครองร่วมกัน มีการสร้างเครือข่ายกับ หน่วยงานภายนอก 2) ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ได้แก่ หน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง โดยการ มอบหมายงานออกเป็นคำสั่ง จัดการประชุม อบรมพัฒนาทีมงานเพื่อให้เกิดการประสานงานทั้ง ภายในและภายนอกโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ 3) ด้านการนำองค์กร ประกอบด้วยแนวทางการ พัฒนา ได้แก่ ผู้บริหารต้องศึกษาข้อมูลนโยบายอย่างรอบด้าน เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นผู้นำในการ ทำกิจกรรมตามระบบ สามารถสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรทุกคน นิเทศติดตาม และประเมินผล ให้การเสริมแรงแก่ครูและนักเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ ให้คำปรึกษาแก่ครูอย่างเหมาะสม 4) ด้านการปฏิบัติการ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ได้แก่ โรงเรียนต้องสานสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากให้ข้อมูลที่ จำเป็นเกี่ยวกับ โรงเรียนและครูแก่ผู้ปกครอง ผู้ปกครองและครูควรแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ระหว่างกัน ดังนั้นครูและผู้ปกครองควรวางเวลาในการพูดคุยกันเป็นประจำ นอกเหนือจากวันที่

โรงเรียนจัดไว้เพื่อพบปะผู้ปกครอง สร้างความรู้สึกลึกเหมือนเป็นญาติสนิท 5) ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาได้แก่ โรงเรียนต้องจัดทำแผนการควบคุมติดตามและประเมินผล จัดทำเครื่องมือ บันทึกผลการดำเนินงานและรายงานผลการปฏิบัติ ในการติดตาม ตรวจสอบ ใช้เทคนิคการสังเกต สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน โฮมรูม ประชุมผู้ปกครอง ให้คำปรึกษานักเรียนและผู้ปกครอง มีการติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย รวมทั้งการส่งต่อไปยังฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง 6) ด้านการปรับปรุงและพัฒนา ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาได้แก่ นำผลการตรวจสอบติดตามเสนอต่อที่ประชุมระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่าย วิเคราะห์สภาพสถานการณ์และแสวงหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีระบบการรายงานผลถึงผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสาธารณชนเพื่อทราบ 7) ด้านการประสานงาน ประกอบด้วย แนวทางการแก้ปัญหาได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษาต้องใช้ทักษะการประสานงานอย่างรอบด้าน เพื่อดำเนินการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายประสบความสำเร็จ โดยใช้เทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การประสานงานภายในและการสื่อสารที่ดี สามารถลดปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น สร้างสัมพันธภาพที่ดีร่วมกันระหว่างบุคลากรและหน่วยงานภายในได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยหลักการและแนวคิด ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารทั้งในด้านนโยบาย การขับเคลื่อนของบุคลากรหลัก และกระบวนการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาแบบ POLDCA ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 14) ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเยี่ยมบ้าน การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองชั้นเรียน และการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งหลักการนี้ต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนเป็นไปอย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับ นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า ด้านพฤติกรรมทางอารมณ์ ยาเสพติด และด้านพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานดี สภาพปัญหาทุก

ด้านอยู่ในระดับปานกลาง สิ่งแวดล้อมและสภาพครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนโดยตรง การแก้ไขปัญหาควรได้รับความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ปกครองและครู ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อลดปัญหาดังกล่าวให้น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงแก้ว (Daungkaew, 2004, Abstract) และเอ็ปเทรน (Epstein, 1996, Abstract) ที่พบว่าเครือข่ายผู้ปกครองพ่อแม่ เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ในขณะที่สภาพปัจจุบันมีความซับซ้อนเกินกว่าที่โรงเรียนและครอบครัวจึงต้องร่วมมือกันรับผิดชอบต่อเด็กและสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กไปพร้อม ๆ กัน

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบไปด้วย การวางแผน (Planning) การจัดโครงสร้างองค์กร (Organizing) การนำองค์กร (Leading) การปฏิบัติการ (Doing) การนิเทศติดตามและประเมินผล (Controlling) การปรับปรุงพัฒนา (Acting) และการประสานงาน (Coordinating) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประสานงาน เป็นทักษะการบริหารที่จำเป็นในทุกขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยนำประเด็นมาอภิปรายผล ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) เป็นการวิเคราะห์บริบทสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงานการคัดกรองนักเรียน จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายและตัวชี้วัดให้ชัดเจน กำหนดแผน/โครงการและกิจกรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้ การวางแผนควรคำนึงถึงความต้องการของนักเรียน ครู ผู้ปกครองร่วมกัน มีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก สอดคล้องกับ คาเฟ็นเตอร์ (Carpenter) (ทองพันชั่ง พงษ์วารินทร์, 2553, หน้า 64) สรุปการวางแผนการบริหารเน้นสัมฤทธิ์ผลและวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นหลัก โดย กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์การพัฒนา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กำหนดโครงการกิจกรรม ให้มีความชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของคนในองค์กร 2) การจัดโครงสร้างองค์กร (Organizing) เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมบุคลากรของทุกฝ่าย การออกแบบโครงสร้างองค์กรขึ้นอยู่กับบริบท ขนาด และสถานการณ์ของแต่ละโรงเรียน และมีการพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง โดยการมอบหมายงานออกเป็นคำสั่งจัดการประชุม อบรมพัฒนาทีมงาน เพื่อให้เกิดการประสานงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง บราวน์ (Brown) (ทองพันชั่ง พงษ์วารินทร์, 2553, หน้า 64) พบว่า องค์กรเป็นสถาบันส่วนหนึ่งของสังคม ประกอบไปด้วย กำหนดหน้าที่ มีการแบ่งงานกันทำ จัดโครงสร้างระเบียบงานภายในองค์กร กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ของแต่ละกลุ่มไว้แน่นอน ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ในหน่วยงานเพื่อให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันทำงานไปสู่จุดหมายอันเดียวกัน 3) การนำองค์กร (Leading) ผู้บริหารต้องศึกษาข้อมูลนโยบาย อย่างรอบด้าน เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมตามระบบ สามารถสร้างแรงจูงใจสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรทุกคน นิเทศ

ติดตาม และประเมินผล ให้การเสริมแรงแก่ครู และนักเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สนับสนุนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ ให้คำปรึกษาแก่ครูอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2548, บทคัดย่อ) กล่าวไว้ว่า ผู้นำคือผู้มีอิทธิพลในทางที่ถูกต้อง ต่อการกระทำของคนอื่นๆ และมีมากกว่าคนอื่น ๆ นักบริหารที่เป็นผู้นำ (Leader) มีอิทธิพลจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม หน้าที่ของผู้นำต้องรักษาหรือประสานงานให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติภารกิจกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องมีคุณลักษณะสำคัญ คือ มีความสามารถในการบริหารงาน มีความรับผิดชอบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม มีฐานะทางสังคมและรัฐสภาการณ์ทั้งในและนอก 4) การปฏิบัติการ (Doing) ทีมงาน ได้แก่ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว เครือข่ายผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ทีมงานต้องมีความรู้ความเข้าใจ กิจกรรม ต้องสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้นำชุมชน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 43) โดยกำหนดความคาดหวังว่านักเรียนจะได้รับการคุ้มครองดูแลอย่างทั่วถึงได้รับการส่งเสริมให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต และการปรับตัว นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ดังนั้นการบริหารงานควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทุกชั้นตอน ส่วนแนวทางในการพัฒนาทีมงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ จัดอบรม สัมมนา ประชุม ศึกษาดูงาน โรงเรียนต้นแบบ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบปฏิบัติการให้สมบูรณ์มากขึ้นด้วย 5) การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล มีขั้นตอน ได้แก่ จัดทำแผนการควบคุมติดตามและประเมินผล จัดทำเครื่องมือบันทึกผลการดำเนินงาน และรายงานผลการปฏิบัติในการติดตามตรวจสอบ ใช้เทคนิคการสังเกต สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน โฮมรูม ประชุมผู้ปกครอง ให้คำปรึกษา นักเรียนและผู้ปกครอง มีการติดตามเด็กที่ขาดเรียนบ่อย ร่วมทั้งการส่งต่อไปยังฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับการควบคุม ของสุรัตน์ ศรีดาเดช (2549, บทคัดย่อ) พบว่า การบริหารงานที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียน ต้องกำหนดมาตรฐานของงานให้มีการเปรียบเทียบผลงานที่ทำได้กับมาตรฐานที่กำหนดไว้ จัดแผนควบคุมกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน มีการควบคุมให้กิจกรรมทุกอย่างดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ ตลอดทั้งจัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานทุกระยะ โรงเรียนควรมีการติดตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั่วถึง และเท่าเทียมกัน ควรนำปัญหาที่พบจากการเก็บข้อมูล ปรับปรุงแก้ไขร่วมกันอย่างเป็นระบบ 6) การปรับปรุงพัฒนา (Acting) โดยนำผลการตรวจสอบติดตามเสนอต่อที่ประชุมระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่าย วิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์ และแสวงหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ได้มาตรฐาน กำหนดมาตรการในการแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีระบบการรายงานผลถึงผู้อำนวยการ โรงเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสาธารณะชน เพื่อทราบ สอดคล้องกับ สุทธิชัย อัมโรสถ (2551, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการส่งเสริมกิจการ

นักเรียนของโรงเรียนในอำเภอค้อยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารและครูเห็นว่าครูขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการแนวทาง วิธีการ ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีข้อเสนอแนะว่า ให้มีการประชุมชี้แจง หรืออบรมเกี่ยวกับแนวทาง วิธีการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน ติดตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ส่วนด้านการตรวจสอบ ควรนำปัญหาที่พบจากการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 7) การประสานงาน(Co-ordinating) เป็นหัวใจของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูต้องใช้ทักษะการประสานงานกับ ผู้ปกครองและชุมชนอย่างรอบด้าน เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายประสบความสำเร็จ โดยใช้เทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทีมงานประกอบด้วยผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ที่จะต้องเข้ามาดูแลช่วยเหลือ หรือ ทำการส่งต่อนักเรียน การประสานงานภายในและการสื่อสารที่ดีสามารถลดปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น สร้างสัมพันธภาพที่ดีร่วมกันระหว่างบุคลากรและหน่วยงานภายใน เป็นอย่างดียิ่งด้วย สอดคล้องกับ ทองทิพภา วิริยะพันธ์ (2553, บทคัดย่อ) ได้เสนอหลักการทำงานเป็นทีม ได้แก่ การปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ว่า “การที่จะให้งานประสานกันนั้น มีหลักสำคัญอยู่ว่าทุกฝ่ายต้องไม่แบ่งแยกกัน ไม่แย่งประโยชน์ ไม่แย่งความชอบกัน แต่ละฝ่ายแต่ละคนต้องทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ มุ่งหวังผลสำเร็จในการทำงานเป็นใหญ่ยิ่งกว่าสิ่งอื่น” ความบริสุทธิ์และความมุ่งหมายอันเที่ยงตรงเป็นอย่างเดียวกันนั้นจะทำให้เข้าใจกัน ผู้ใดมีหน้าที่ มีความสามารถอย่างไร ก็จะทำตามหน้าที่และความสามารถอย่างนั้นให้ประสาน สอดคล้องกันได้ โดยอัตโนมัติ ความเจริญก้าวหน้าและความสำเร็จก็จะบังเกิดตามมา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ควรส่งต่อ นโยบายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดและจัดระบบการบริหารภายในให้เข้มแข็ง เพื่อให้สามารถส่งเสริมพัฒนาและติดตามประเมินผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ควรจัดทำ หลักสูตรการพัฒนา การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยจัดอบรมให้แก่

ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาที่มีความเข้มแข็งต่อไป

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาศิลปะการหลักในสถานศึกษา ควรจัดอบรมหลักสูตรครูแนะแนว และการให้คำปรึกษา การส่งครูและบุคลากรทางการศึกษาไปศึกษาดูงานในโรงเรียนต้นแบบ

1.4 ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานในชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหาร โดยให้สถานศึกษารายงานผลการปฏิบัติงาน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณา ในการประชุมและเห็นชอบการดำเนินงานด้วย

1.5 สถานศึกษาทุกแห่ง ควรพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบส่งเสริมกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การแนะแนว การให้คำปรึกษา การเฝ้าระวัง และการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างยั่งยืน

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างการให้คำปรึกษากับครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา